

psikiyatride
güncel
update in psychiatry

Türkiye Psikiyatri Derneği
Sürekli Eğitim /
Sürekli Mesleki Gelişim Dergisi
Journal of Psychiatric Association of Turkey
for Continuing Education/ Continuing
Professional Development

BU SAYININ KONUSU

Yaşam Boyu Nörogelişimsel Bozukluklar

Konuk Yayın Yönetmenleri: Cem Atbaşoğlu ve Yankı Yazgan

Kış / Winter 2022
Cilt / Volume 12
Sayı / Issue 1

ISSN 2146-331X

Psikiyatride Güncel yılda dört kez (Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim) yayımlanan yaygın süreli bilimsel yayındır.
Four issues published annually: January, April, July, October

TPD adına Sahibi ve Sorumlu Müdürü / Published by Psychiatric Association of Turkey
Koray Başar

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü- Genel Yayın Yönetmeni / Publishing Manager - Editor - in - Chief
Mustafa Sercan

Yayın Yönetmenleri / Editors
Simavi Vahip, Ömer Aydemir, Timuçin Oral

Yardımcı Yayın Yönetmenleri / Associate Editors
Artuner Deveci, Aylin Ertekin Yazıcı, Medine Yazıcı, Pınar Çetinay Aydın, Sedat Batmaz,
Özlem Kuman Tunçel, Damla İşman Haznedaroğlu

Bu sayıyı yayına hazırlayan yayın kurulu üyeleri/ Editorial board members who prepared this issue for publication
Özlem Kuman Tunçel, Simavi Vahip

Danışma Kurulu / Advisory Board

Aseha Akdemir, İstanbul	Can Cimilli, İzmir	Peykan Gençoğlu Gökalp, İstanbul	Hüseyin Soysal, İstanbul
Fisun Akdeniz, İzmir	Ayşen Esen Danacı, Manisa	Leyla Gülseren, İzmir	Bengi Semerci, İstanbul
Erhan Akıncı, Çanakkale	Murat Demet, Manisa	Şeref Gülseren, İzmir	Serap Erdoğan Taycan, İstanbul
Tunç Alkın, İzmir	Halise Devrimci Özgüven, Ankara	Münevver Hacıoğlu Yıldırım, İstanbul	Cengiz Tuğlu, Edirne
Vesile Altınyazar, Aydın	Neşe Direk Tecirli, İstanbul	Cem İncesu, İstanbul	Zeliha Tunca, İzmir
Cem Atbaşoğlu, Ankara	Servet Ebrinç, İstanbul	Umut Karasu, Balıkesir	Raşit Tükel, İstanbul
Ayşe Devrim Başterzi, İstanbul	Hayriye Elbi, İzmir	İsmet Kırpınar, İstanbul	Yankı Yazgan, İstanbul
Adem Bayrakçı, İzmir	Burcu Raşan Erim, Bolu	Işın Baral Kulaksızoğlu, İstanbul	Olcay Yazıcı, İstanbul
Sezai Berber, Ankara	Turan Ertan, İstanbul	Fatih Öncü, İstanbul	Mustafa Yıldız, Kocaeli
Tolga Binbay, İzmir	Cüneyt Evren, İstanbul	Özen Önen Sertöz, İzmir	Şahika Yüksel, İstanbul

"Danışma Kurulu Psikiyatride Güncel'in önceki sayılarında Konuk Yayın Yönetmeni olarak görev üstlenmiş meslektaşlarımızdan oluşur."

Yazışma adresi / Corresponding address

Türkiye Psikiyatri Derneği
Tunus Cad. 59/5
Kavaklıdere, Ankara
Tel. 0312 468 74 97
www.psikiyatri.org.tr

e-posta:
ymsercan@gmail.com

Grafik Tasarım ve Yayın Hizmetleri / Publishing Services

BAYT Bilimsel Araştırmalar Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti.
Ziya Gökalp Cd. 30/31, 06420 Kızılay, Ankara
Tel : 0 312 431 3062
Faks : 0 312 431 3602
e-posta : info@bayt.com.tr

Baskı / Printing

Miki Matbaacılık Ltd. Şti.
Matbaacılar Sanayi Sitesi 1516/1 Sk. No: 27
Yenimahalle, Ankara
Tel : 0 312 395 2128
Faks : 0 312 395 2349

Baskı Tarihi: Ocak 2022

yazarlara bilgi

Yazıların İçerdiği Alt Bölümler ve Özellikleri

- **Başlık**
- **Yazar(lar)**
- **Yazar(lar)ın kısa özgeçmişi** (Her yazar için 50 kelime)
- **İletişim:** Yazar(lar)ın tercih ettiği iletişim adresi/e-posta adresi
- **Anahtar sözcükler:** Index Medicus'a göre belirlenmiş en az 3 en çok 6 anahtar sözcük
- **Türkçe Özet** (200-250 kelime)
- **İngilizce Özet** (250-300 kelime)
- **Yazı:** Her yazı en az 8, en çok 12 sayfadan oluşur. Yazıların belirtilen sayfa sayıları **kaynaklar, tablolar ve şekiller hariç** tutularak ve **tek aralıkla** yazılmış biçime göre verilmiştir. Yazıların 12 font büyüklüğünde ve **Times New Roman** fontunda kaleme alınması gerekmektedir.
- **Olgu sunumu:** Her yazının sonunda konu ile ilgili bir olgu sunumuna yer verilmesi beklenmektedir. İşlenen konuyu iyi bir şekilde örnekleleyen bir olgu, tek aralıklı ve A4 boyutunda bir sayfaya sığacak şekilde yazılmalıdır. Gerçek hasta örneklerinde hasta kimliğinin anlaşılmasını sağlayacak önlemler özenle alınmalıdır.
- **Tablolar, şekiller ve resimler:** Yazılarda okunabilir, anlaşılabilir ve sonuçta eğitimi kolaylaştıracak tablo ve şekillerin her biri en sonda ayrı sayfalarda verilmeli ve metin içinde girecekleri yerler belirtilmelidir.
- **Alıntı pencerelerine metinden cümle önerileri:** Her yazının içinde 5-8 alıntı penceresi oluşturulacak ve bu pencerelerde yazının içinden bazı cümleler/çok kısa paragraflar okuyucununun konuya ilgisini çekmek üzere bu pencerelerde ayrıca verilecektir. Bu nedenle yazarların bu doğrultuda yapacakları öneriler konuk yayın yönetmenleri ile yayın yönetmenlerine yardımcı olacaktır. Bu alıntı pencerelerine alınacak cümle ya da cümlelere ilişkin önerilerin yazarlar tarafından ayrı bir sayfada sunulması beklenmektedir.
- **Kaynaklar:** Kaynak gösterimi ve Kaynak Künyesi Yazım Kuralları örnekleri için aşağıdaki "Kaynak Yazım Kuralları" bölümüne bakınız.

Kaynak Yazım Kuralları

Metin içinde kaynak gösterimi

- Kaynak gösteriminde Vancouver Stili kullanılacaktır.
- Kaynaklar metin içerisinde çıkış sırasına göre numaralandırılacaktır.
- Metin içinde numaralar üstsimge niteliğinde yazılacaktır. Örnek:¹.

Kaynaklar listesinde kaynak künyesi yazım kuralları

- Kullanılan kaynakların listesi yazının bitiminde "Kaynaklar" başlığı altında verilir.
- Kaynak künyesi yazımında Vancouver Stili kullanılır.
- Kaynaklar metin içinde çıkış sırası dikkate alınarak

numaralanır. Kaynaklar Listesinde numaralar yuvarlak parantez içinde verilir. Örnek: (1)
• Kaynak listesinde, yazının 9 ve daha az yazar adının tümü yazılır, daha çok yazar varlığında, 9 yazarın adı yazılır sonra ve ark. yazılıp geri kalanı yazılmaz.
• En sık kullanılan kaynak türleri olan "dergide yayımlanmış makale, kitap, editörlü kitap bölümü, yayımlanmamış tez, toplantıda sunulan bildiri ya da poster, dergide makale (elektronik), kitap (elektronik)" gibi kaynakların verilme biçimine ilişkin kurallar ve örnekler aşağıda verilmiştir. Bu örnekler dışında yer alan kaynak türlerine ilişkin yazım kuralları için Vancouver Yazım Stilinin daha ayrıntılı yer aldığı kaynaklara başvurulabilir.

Dergide makale (basılmış)

- Yazar(lar).
- Dergide basılmış makalenin adı.
- Derginin adı (*italik*)
- Yayın yılı;
- Cilt numarası (Sayı):
- Makalenin sayfa numaraları.

Örnek: Oral ET, Vahip S. Bipolar depression: an overview. *IDrugs* 2004; 7(9): 846-50.

Kitap

- Yazar(lar).
- Kitap adı (*italik yazılmalıdır*).
- Seri başlığı ve numarası (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu (eğer ilk baskı değilse).
- Yayımlandığı/basıldığı yer (eğer birden fazla yer varsa ilk belirtilen yer adını kullanın)
- Yayıncı;
- Yayın yılı.

Örnek: Goodwin FK, Jamison KR. *Manic-Depressive Illness: Bipolar Disorders and Recurrent Depression*. İkinci Baskı. New York: Oxford University Press; 2007.

Editörlü kitapta bölüm

- Bölüm yazar(lar)ı.
- Bölüm başlığı.
- Editör (isimden sonra daima (ed.) yazınız)
- Kitap adı (*italik*).
- Seri adı/başlığı ve sayısı (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu.
- Yayın yeri:
- Yayıncı;
- Yayın yılı.
- Sayfa numaraları.

Örnek: Jefferson JW, Greist JH. Lithium. Sadock BJ, Sadock VA (eds). *Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry*. 7. Baskı. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins; 2000. 2377-90.

Yayımlanmamış tez

- Yazar.
- Tez adı (*italik yazılmalıdır*)
- (Uzmanlık Tezi) ibaresi.
- Kişinin uzmanlık eğitimi aldığı kurum adı.
- Tez kabul yılı.

Örnek: Sercan M. *Depresif Bozukluklarda Bedensel Belirtilerin Önemi*. (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı; 1987.

Toplantıda sunulan bildiri ya da poster

- Yazar(lar).

- Bildiri adı.
- Kongre adı (*italik yazılmalıdır*)
- Kongre tarihi,
- Kongrenin yapıldığı yer.

Örnek: Sercan M, Ger C, Oncu F, Bilici R, Ural C. Immigration and Violence by Mentally Disordered Offenders. *World Psychiatric Association International Congress*, July 12 -16 2006, İstanbul.

Çevrimiçi kaynak gösterimi

Dergide Makale (Elektronik): Çevrimiçi makale, basılı olan ile aynı ise basılı olan kaynak gösterilmelidir. Farklılık varsa çevrimiçi olan kullanılır. Eğer dergi makalesinin bir DOI (digital object identifier) numarası varsa URL adresi yerine onu kullanınız. DOI makalenin çevrimiçi her zaman bulunmasını sağlayan ve yayıncı tarafından sağlanan geçici bir ayırt edici kimlik bilgisidir.

- Yazar(lar).
- Dergide basılmış makalenin adı.
- Derginin adı (*italik*)
- [Çevrimiçi]
- Yayın yılı:
- Cilt numarası:
- (Sayı)
- Makalenin sayfa numaraları.
- Ulaşılabileceği adres: URL ya da DOI
- [Erişim tarihi]

Örnekler:

(1) Arrami M, Garner H. A tale of two citation. *Nature* (Online)2008;451(7177):397-399. Ulaşılabileceği adres: <http://www.nature.com/nature/journal/v451/n7177/full/451397a.html> [Erişim tarihi 20 Ocak 2008].

(2) Wang F, Maidment G, Missenden J, Tozer R. The novel use of phase change materials in refrigeration plant. Part1: Experimental investigations. *Applied Thermal Engineering*. [Çevrimiçi] 2007;27(17-18): 2893-2901. Ulaşılabileceği adres: doi:10.1016/j.applthermaleng.2005.06.011. [Erişim tarihi 14 Temmuz 2008].

Kitap (elektronik)

- Yazar(lar)/Editör (editör ise isimden sonra (ed.) yazınız)
- Başlık (*italik olmalıdır*)
- Seri adı/başlığı ve sayısı (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu (eğer birinci baskı değilse) [e-kitap]
- Yayımlandığı/basıldığı yer (eğer birden fazla yer varsa ilk belirtilen yer adını kullanın)
- Yayıncı
- Yayın yılı
- Ulaşılabileceği adres: URL
- [erişim tarihi]

Örnek: Simons NE, Menzies B, Matthews M. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. [Çevrimiçi] London: Thomas Telford Publishing; 2001. Edinilebileceği adres: [Erişim 18 temmuz 2008].

önsöz

KIŞ 2022

Bu sayıyı tasarlarken aklımızda çocuk psikiyatrlarının yıllar içinde takip ettiği ancak başta yaş olmak üzere değişik nedenlerle yetişkin psikiyatrlarının devralması gereken gençler vardı. Devredilen ama teslim alnamayan ya da teslim alma anında devreden kişinin bulunamadığı durumlar: Nörogelişimsel bozukluklar (NGB'ler).

Yetişkinlerle çalışan psikiyatrların yönetme deneyimi olan hemen bütün belirtiler (psikoz, duygudurum değişiklikleri, davranış sorunları, anksiyete bozuklukları, obsesif kompulsif bozukluk vb.) NGB'lerde toplumsal ortalamaya göre çok daha sıkça rastlanan sorunlar.

Bu sayının kendi yazdığımız bölümlerinde, önceliği “devir” ve iki dal arasında ortak çalışmanın önemine verdik. Bu tanıların çocukluğa ait belirtilerden ibaret olmadığını, geçiş dönemlerinin özelliklerini, daha önce tanı konmamış NGB'lerin yetişkinlerdeki klinik görünümünü anlatmaya çalıştık. Kelime seçimlerinin önemini hiç azımsamadık, ama bazı kelimelerin kafa karıştırıcılığı riskini göze alarak, yazarları anlam kayması yaratmadığı sürece serbest bıraktık, yetişkin mi desek, erişkin mi desek konusunda olduğu gibi.

Nörogelişimsel bozuklukların başlıcalarından olan otizm spektrum bozukluğu (OSB), bu kümedeki tanılara ilişkin birçok özelliği ve belirtilerin ele alınmasını özetlemeye uygun bir tanı ve bu sayıda daha ağırlıklı bir yere sahip. Ancak bütün NGB'lerin kapsanmasına çalıştık.

Burcu Özbaran ve Sezen Köse, yetişkinlikteki klinik görünümü ve geçiş dönemlerine ait güçlükleri her bir NGB için ayrı ayrı ele aldılar.

Direnç Sakarya, yetişkinlikte ayırıcı tanıyı, genel bir NGB perspektifinden kaleme aldı.

Burçin Çolak ve Yasemin Hoşgören Alıcı'nın makalesinde, ikincil vakalar ve genel tıbbi değerlendirme gene NGB'ler genelinde ele alınıyor.

Birim Günay Kılıç ve Öykü Mançe Çalışır'ın makalesinde, keşfedilişinden bugüne yapılmış OSB tanımları ve klinik belirtilerin bilişsel özelliklerle ilişkisine yer veriliyor.

Çocuk ve ergen psikiyatrisiyle yetişkin psikiyatrisinin ortak konusu olan NGB'leri, özellikle OSB'yi sadece “devir” konusuyla ele almak yeterli olmayacaktı; gündeme birkaç klinik konu daha eklendi: Birincisi, daha önce tanılanmamış, yetişkinlik döneminde semptomların belirginleşmesiyle tanı almış olan bireylerin varlığı. İkincisi, ne zaman tanılandığı bir yana, yaşamın temel eksenlerinin etkilenmesiyle ciddi işlevsellik kaybının ortaya çıkışı ve bunun kişilerin hayatını nasıl etkilediği üzerine daha çok düşünmeye başlamamız. Üçüncüsü, OSB tanısını hangi yaşta almış olursa olsun, bireyin otizm semptomları ve bunlarla ilişkili sosyal zorluklarla ilişkili ikincil ruhsal bozuklukların varlığı. Örneğin, travmatik stres gibi “sonuç” niteliğindeki durumlar ya da “dikkat eksikliği” gibi ortak nörobilişsel zeminden kaynaklanan ve otizm belirtilerini de büyüten eşlikçi durumlar.

Çocukluk ve ergenlikte işlevselliği ölçmenin daha kestirme yolları var; örneğin, okula devam etmek, sınav başarısı ya da arkadaşları arasında ne kadar kabul gördüğü... İlişkilerin karmaşıklaştığı daha büyük yaşlarda OSB'nin günlük işlevlere etkisini nasıl ölçebiliriz sorusuna cevap bulmak daha zor.

Bu soruyu iş ve eş başlığı altında ele alan bölümlerde, OSB'li bir kişinin tam bir hayat yaşaması nasıl mümkün olur sorusunu öne çıkardık.

Onur Tuğçe Poyraz Fındık ve Funda Gümüştaş'ın makalesi, OSB'de eğitim, iş, arkadaşlık, evlilik ve aile yaşamı konusunda.

önsöz

KIŞ 2022

Gresa Çarkaxhiu Bulut ve Özlem Çakıcı'nın makalesi ise OSB'ye yaklaşımda psikososyal ve tıbbi müdahaleleri birlikte uygulamaya ilişkin bilgi ve deneyimleri özetliyor.

OSB'ye dönük müdahalelerin çocukluk dönemine özellikle de okul öncesi yaşlardakilere özgü standartları çok daha yerleşik. Yaş büyüdükçe, otizm de sadece otizm (veya OSB, geçişli kullanıyoruz) olmaktan çıktıkça, müdahalelerin standartları ve probleme spesifikliği de giderek azalıyor. Nitekim, psikotik belirtiler gösteren ve şizofreni ile ayırt edilmesi gereken bir tabloda yapılacak müdahalelerin “özgün” ya da “birincil” şizofreniden farkı nerededir? Katatoni eklendiğinde otizmin varlığı müdahale biçiminde değişiklik yaratır mı? Çocuk ve ergen psikiyatrisinde özellikle NGB'si olan bireyler için “premorbid” deyimini kullanma alışkanlığı yaygın değil. Ancak yetişkinliğe gelindiğinde, öncesinde bir NGB ya da OSB tanılanmış ise, döneme özgü ve yeni semptomların varlığında OSB bir premorbid durum olarak görülebilir. Bu premorbid durumun tedaviye etkisini değerlendirirken özellikle prognoz ya da yeni semptomların kontrolünden sonra bireyi nasıl bir hayatın ya da ne tip bir düzelmeye beklediği, klinisyenin tedavi planında hesaba katacağı bir parça olacaktır.

Nörogelişimsel bakış açısında semptomatik tedavinin tamamlayıcısı “güçlendirme” ve “beceri kazandırma” çocukluk dönemindekine benzer bir iyimser perspektifi de içerir. İyimserden kastımız, semptomatik olarak daha iyiye gitmenin yanı sıra gelişim sürecinin getireceklerini almaya hazır hale gelmiş ya da “getirilmiş” olmasını da kapsamakta. Bu iyimserliğin bir sürecin başındaki heyecanı taşımadığı söylenebilir. Ancak yetişkin dönemde OSB ile çalışan psikiyatrların ve hastalarının heyecan yaşadıkları bir durum bireyin uzun yıllardır yaşadığı zorluklara bir ad koyabildikleri, bu durumun kendilerine özgü bir tuhafılık olmayıp adı sanı yolu izi belli bir nörogelişimsel bozukluk olduğunu öğrendikleri an. Bu anı bir aydınlanma anı olarak tanımlayan bireylerin “ad koymanın” süreci kontrol altına almayı getireceğine olan inancı iyimserdir. Doğruluk payı yüksektir. Heyecanın iyileşmeyi ve yaşama katılmayı hızlandırıcı etkisini “sonradan OSB” kümesindeki bireylerin tedavisinin bir parçası yapmanın yollarını her bir klinisyenin arayıp bulması prognozu etkileyecektir.

Psikiyatride Güncel'in bu sayısında okuyacaklarınızın araştırma bilgilerinin önümüzdeki yıllarda çok daha hızlı birikeceği bir alanı kavramanız ve NGB/OSB tanılarıyla ilişkili bireylerin hayatlarında bir iyileşme yaratabilmeniz için perspektif sağlamasını diliyoruz.

Cem Atbaşoğlu ve Yankı Yazgan
Konuk Yayın Yönetmenleri

İçindekiler

KIŞ 2022

Bu Sayının Konusu: Yaşam Boyu Nörogelişimsel Bozukluklar

■ Önsöz	III
■ Otizm spektrum bozukluğu bir çocukluk dönemi problemi değildir <i>M. Yankı Yazgan</i>	1
■ Yetişkin psikiyatrisinde nörogelişimsel bozuklukların tanınması neden önemlidir? <i>E. Cem Atbaşoğlu</i>	10
■ Nörogelişimsel bozuklukların yaşam boyu seyri ve erişkinlikteki görünümü <i>Burcu Özbaran, Sezen Köse</i>	22
■ Erişkin hastalardaki nörogelişimsel bozukluklarda ayırıcı tanı ve ek tanı <i>Direnç Sakarya</i>	40
■ Nörogelişimsel bozukluklarda genel tıbbi ve genetik değerlendirme <i>Burçin Çolak, Yasemin Hoşgören Alıcı</i>	48
■ Yetişkinliğe geçiş: Nörogelişimsel bozukluğu olan bireylerde eğitim, istihdam, aile, arkadaşlık ve evlilik <i>Onur Tuğçe Poyraz Fındık, Funda Gümüştas</i>	67
■ Otizm spektrumundaki tanımlar ve psikopatoloji <i>Birim Günay Kılıç, Öykü Mançe Çalışır</i>	82
■ Yetişkinlerde nörogelişimsel bozukluklara yaklaşım: Otizm spektrum bozukluklarında psikososyal ve tıbbi müdahaleler <i>Gresa Çarkaxhiu Bulut, Özlem Çakıcı</i>	99

Otizm spektrum bozukluğu bir çocukluk dönemi problemi değildir

M. Yankı Yazgan

Özgeçmiş: 1983'te Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. 1991 yılında uzmanlık eğitimini Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'nda tamamladı. İkinci uzmanlık eğitimini Yale Üniversitesi Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi bölümünde 1995'de tamamladı. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ndeki öğretim üyeliğini doçent ve daha sonra profesör unvanıyla 2011'e dek sürdürdü. 1998'den bu yana ve halen Yale Child Study Center'da öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Nörogelişimsel bozuklukların nörobiyolojisi, klinik tanısı ve tedavisi ile ruh sağlığını koruyucu toplumsal ve okul temelli müdahaleler alanında çok sayıda bilimsel çalışma ve yayın yapmıştır.

İletişim: Güzel Günler Polikliniği, Ebulula Mardin Cad. Maya Meridyen Plaza 16/13 Akatlar, Beşiktaş, 34335 İstanbul

e-posta: yanki.yazgan@guzelgunler.com

ÖZET

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) nörobiyolojik yapısı çocuklukta şekillenen, semptom örüntüsü, dil ve bilişsel gelişim düzeyi ve hayatın değişik evrelerine özgü işlevlerin gerçekleşmesi ölçüsünde tanılanan (ya da hiç tanılanmayan) bir nörogelişimsel bozukluktur. Ergenlikten gençliğe ve yetişkinliğe geçişin olduğu 16-30 yaşları arasındaki geçiş dönemi çalışmak ve sevmek ya da daha gündelik deyişle "iş ve eş" başlığı altında toparlayacağımız ihtiyaç ve işlevlerin şekillendiği bir zaman dilimidir. Bu başlık öğrenme, çalışma ve üretme ile romantik, cinsel ve dostça ilişkiler kurma gibi işlevleri kapsar. Otizme özgü karakteristiklerden sosyal iletişimin ve arzunun kısıtlılığı ya da kendine özgülüğü ve kalıpcı, algoritmik öğrenme ve düşünme tarzı zeminindeki davranış ve ilişkilene özellikleri bu gelişim döneminin temel işlevlerini yerine getirmeyi zorlaştırmaktadır. Bu ilişkilene ve davranış özelliklerinin mekanizmalarını anlamak ve OSB'li bireylerin geçiş dönemlerinde daha belirginleşen zorluklarını ve bu zorlukların yarattığı kısıtlılıkları kavramak, çocukluk döneminde tanılanmış olanlar kadar durumlarının OSB ile ilişkili olduğunu yetişkinlik döneminde öğrenen bireylere yol göstermek için de bir fırsat sunar. Bu yazı, yetişkinliğe geçiş dönemine özgü işlevler ile OSB'nin hafiften ağıra değişen klinik tablosundaki bireylerin hayatı arasındaki bağlantıları sorgulamak ve bu bireylere destek olmak için yetişkinlerle çalışan psikiyatlara bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar sözcükler: Nörogelişimsel bozukluk, otizm, otizm spektrum bozukluğu, psikososyal işlevler, yaşam boyu

ABSTRACT

Autism spectrum disorder is not a disorder of childhood

Autism Spectrum Disorder (ASD) is a childhood onset neurodevelopmental disorder of which diagnosis may be established depending on symptom constellation, language and cognitive development and functioning level assessed as the degree to which the individual fulfils the psychosocial tasks of the actual developmental stage. The transitional period between the ages 16 and 30 is shaped by the need to "love and work" and includes functions such as work and creativity and having friends, and romantic and sexual partners. In ASD, the lack of or limitations in social communication, social interest and social desire, and the algorithmic and template-based learning style both bring significant limitations to the accomplishment of the psychosocial tasks associated with this developmental stage of transition. Understanding those mechanisms that generate symptoms of ASD and interfere with the person with ASD's psychosocial functioning, and how his/her life is affected is crucial not only for the persons who received their diagnoses in childhood, but also and perhaps more for the youth who found out their difficulties to be associated with a diagnosis of ASD. I aimed in this article to provide a clinical perspective to illustrate the associations between psychosocial tasks of transitional ages and the lives of persons with a wide range of clinical presentations of ASD.

Keywords: Autism, autism spectrum disorder, life span, neurodevelopmental disorder, psychosocial functioning